

การจัดการและการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน
อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี
Management and Participation for Cultural Tourism Development: A Case Study of Thai Phuan
Nationality, Ban Mi District, Lop Buri Province

กุลชลี พวงเพชร¹ สาคร กล้าหาญ ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์ ธนรุจพงศ์ กฐินเทศ
¹มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ถนนนารายณ์มหาราช ตำบลทะเลชุบศร อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี 15000
โทรศัพท์ที่ทำงาน 036-421448 โทรศัพท์มือถือ 086-5417335 E-mail:koon511@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี 2) เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการองค์ความรู้ ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารหน่วยงาน จำนวน 10 คน เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก และจัดทำเวทีชุมชน 2) ผู้นำชุมชนจำนวน 15 คน เพื่อสัมภาษณ์เบื้องต้น สันทนาการ และจัดทำเวทีชุมชน 3) ทายาทกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนและสมาชิกในชุมชนที่มีความรู้เฉพาะด้านเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน จำนวน 15 คน เพื่อสันทนาการ และจัดทำเวทีชุมชน 4) ชาวบ้านที่อาศัยใน 5 ตำบล คือตำบลบ้านกล้วยตำบลเชียงภา ตำบลบ้านทราย ตำบลโพธิ์ทอง และตำบลหินปัก จำนวน 391 คน เพื่อตอบแบบสอบถามความต้องการมีส่วนร่วมและ 5) นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอบ้านหมี่จังหวัดลพบุรีจำนวน 400 คนเพื่อตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเชิงปริมาณ และคุณภาพเน้นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (participatory research) ใช้เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (documentary research) การสัมภาษณ์เบื้องต้น (preliminary interview) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) การสนทนากลุ่ม (focus group discussion) การใช้แบบสอบถาม (questionnaire) และการจัดเวทีชุมชน (community forum) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนา (descriptivetatistics) ได้แก่ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1.กลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ยังคงมีการสืบสานศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญของอย่างต่อเนื่องหน่วยงานของรัฐมีการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาวไทยพวนโดยมอบนโยบายผ่านสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลพบุรีและองค์การบริหารส่วนตำบล มีการสนับสนุนงบประมาณสำหรับ การจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวนเป็นประจำทุกปีแต่ไม่เพียงพอ

2. การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพบว่าส่วนใหญ่มีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานระดับอำเภอ และองค์การบริหารส่วนตำบล เน้นการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมไทยพวนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ในเขตอำเภอบ้านหมี่ และเกือบทุกตำบลที่เป็นพื้นที่ศึกษามีการจัดตั้งองค์กรที่พร้อมจะให้ความร่วมมือหากมีผู้นำในการพัฒนาชุมชนให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนในอนาคต

3. ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน เขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ในภาพรวมและทุกรายด้าน อยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านการวางแผน การจัดการ การให้บริการ การควบคุม และการจัดการท่องเที่ยว นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม ชาติพันธุ์ไทยพวน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุดอีก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

4. แนวทางการจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี นั้นควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานอย่างจริงจังโดยภาครัฐมีการสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ

5. การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จะทำให้เกิด ผลกระทบเชิงบวก ได้แก่ คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ชุมชนมีการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สาธารณูปโภคต่างๆ และเป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาวไทยพวนให้เป็นที่รู้จักและยอมรับของคนทั่วไป ส่วนผลกระทบเชิงลบ ได้แก่ ปัญหาสภาวะสิ่งแวดล้อมของชุมชนเช่นการเพิ่มขึ้นของขยะมูลฝอย เกิดมลพิษทางอากาศ เป็นต้น

คำสำคัญ : การจัดการ การมีส่วนร่วม แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
กลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน

Abstract

The purposes of this research were (1) to study contexts of Thai Phuan Nationality, Ban Mi district, Lop Buri province ; (2) to provide Thai Phuan community participating in knowledge management; and (3) to guide Thai Phuan Nationality, Ban Mi district, Lop Buri province to develop cultural tourism resources. The samples in this research divided into of 5 groups : (1) 10 administrators for in-depth interview and focus groups (2) 15 community leaders for preliminary interview, focus group and community forum; (3) 15 Thai Phuan successors and members of the community who specialized in history of Thai Phuan Nationality for focus group and community

forum; (4) residents in Tambol Bangluey, Chaing nga, Bansai, Phonthong, Hinpag total 391 persons for giving the opinion on the need for management and participations for managing cultural tourism resources ; and (5) 400 tourists for providing the opinion toward management and participation for cultural tourism development. The research used both quantitative and qualitative method. The data were collected through documentary research, preliminary interview, in-depth interview, focus group, community forum and questionnaires. The quantitative data were systematically analyzed by percentage, mean, and standard deviation and the qualitative data were analyzed by content analysis. The research findings were as follows :

1. Thai Phuan Nationality, Ban Mi district, Lop Buri province still continually hands down the culture and tradition to next generation. Government organizations have promoted Thai Phuan's culture by entrusting policy through office of Lop Buri Culture Commission and local organizations. There has allocated budget for conducting activities related to culture every year but budget has not been enough.

2. For participating in cultural tourism development of president of local organizations and leaders of related organizations, it was found that there were cooperative planning between district organizations and local organizations. The planning focused on activities supporting Thai Phuan cultural tourism development. Most of Tambols in studied areas, have established organizations that its functions related to Thai Phuan cultures. The organizations were ready to participate in developing community to be Thai Phuan tourism resources in future.

3. The needs of residents for taking part in management and participation for cultural tourism development in overall were rated at a high level. With respect to individual aspects of the study, planning, organizing, leading, controlling, and tourism management were also rated at a high level. Tourists' opinion toward management and participation for cultural tourism development in overall were rated at a moderate level. With respect to individual aspects of the study, community participation was rated a high level while the three left aspects, attraction resources, facilities, and access to tourism resource were rated at moderate.

4. With regard to guidelines for cultural tourism development, it should be established the committee that was responsible for doing Job related to tourism. Government sectors should allocate enough budget for supporting cultural

tourism activities.

5. The impacts of management and participation for tourism development of Thai Phuan nationality, Ban Mi district, Lop Buri province might be positive impacts for examples, residents' income might be increased, infrastructures might be developed, Thai Phuan's culture might be conserved, and propagated while negative impacts that might be occurred such as pollutions – more garbage and air pollution.

Keywords: Management , Participation, Cultural Tourism Resources, Thai Phuan Nationality

1. บทนำ

จังหวัดลพบุรี มีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอบ้านหมี่หลายตำบล ตำบลที่อาศัยอยู่มาก ได้แก่ ตำบลบ้านกล้วย ตำบลบ้านทราย ตำบลเชียงงา ตำบลโพทอง และตำบลหินปัก กลุ่มคนเหล่านี้มีการรวมตัวกันเป็นชมรมคือ ชมรมไทยพวนบ้านหมี่บางตำบลมีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมชาวไทยพวน เช่นสภาวัฒนธรรมชาวไทยพวนตำบลบ้านกล้วย สภาวัฒนธรรมชาวไทยพวนตำบล โพทอง เป็นต้น กลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนเหล่านี้มีภาษา ประเพณี ความเชื่อ และการละเล่นต่างๆ เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น ประเพณีบุญก้าฟ้า ประเพณีเส่อกระจาด หรือประเพณีใส่กระจาด เป็นต้น จากการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม ผู้บริหารหน่วยงาน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน หัวหน้าชุมชน ทายาทกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน และสมาชิกชุมชนในพื้นที่ศึกษา พบว่า ปัจจุบันชาวไทยพวนในเขตอำเภอบ้านหมี่ มีความอ่อนแอ ในเอกลักษณ์ของตนเองในเกือบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา ประเพณี ความเชื่อ และการละเล่นต่างๆ รวมทั้งขาดการเก็บรวบรวม หรือ จัดการองค์ความรู้ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมของชาวไทยพวนอย่างเป็นระบบ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการจัดการและการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนโดยมุ่งศึกษาเฉพาะอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ชุมชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ และเป็นแนวทางในการวางแผนและการพัฒนา การท่องเที่ยวของอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการองค์ความรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

3. กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่การจัดการของดาฟท์ (Daft, 2008, pp. 8-9) และแนวคิดการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

เชิงนิเวศของ จุฬาทิพย์ เจริญลาภ (2545, หน้า 29-30) 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ ภาวะการนำ และการควบคุม เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบการวิจัย ดังภาพ 1

4. วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

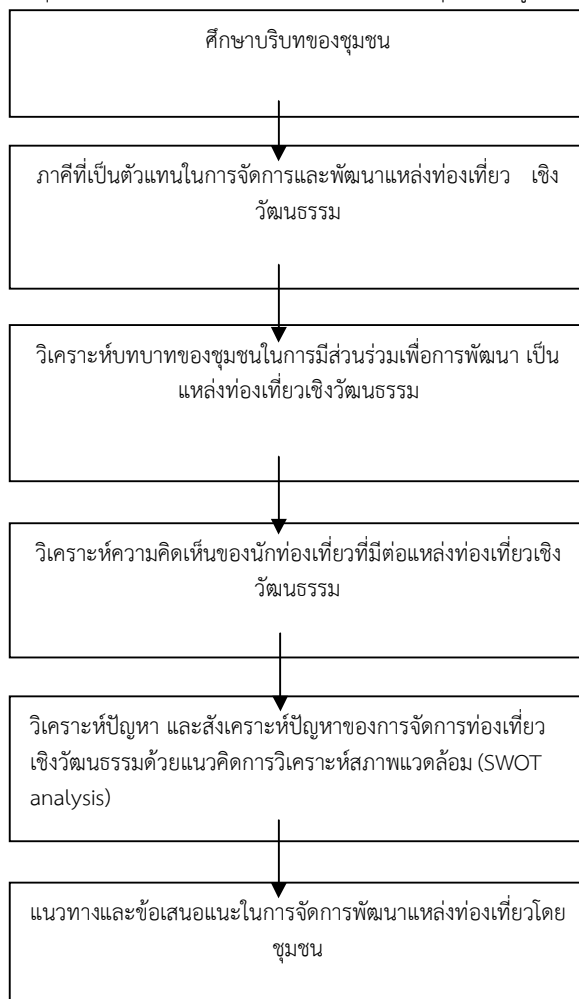
การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ใช้เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีได้แก่การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารการสัมภาษณ์เบื้องต้น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การใช้แบบสอบถาม และการจัดเวทีชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

1) ผู้บริหารหน่วยงาน 2) ผู้นำชุมชน 3) ทายาทกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน และสมาชิกในชุมชนที่มีความรู้เฉพาะด้านเกี่ยวกับกลุ่ม ชาติพันธุ์ไทยพวน 4) ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใน 5 ตำบล คือ ตำบล บ้านกล้วย ตำบลเชียงงา ตำบลบ้านทราย ตำบลโพหนอง และตำบลหินปัก จำนวน 17,819 คน และ 5) นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอ บ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ผู้บริหารหน่วยงาน จำนวน 10 คน โดยสุ่มแบบเจาะจง เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก และทำเวทีชุมชน 2) ผู้นำ

ภาพ 1 กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

ชุมชนจำนวน 15 คน โดยสุ่มแบบเจาะจงเพื่อการสัมภาษณ์เบื้องต้นการสนทนากลุ่ม และการทำเวทีชุมชน 3) ทายาทกลุ่มชาติพันธุ์ ไทยพวน และสมาชิกในชุมชนที่มีความรู้เฉพาะด้านเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน จำนวน 15 คน โดยสุ่มแบบเจาะจง เพื่อสนทนากลุ่มและทำเวทีชุมชน 4) ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใน 5 ตำบล คือ ตำบลบ้านกล้วย ตำบลเชียงงา ตำบลบ้านทราย ตำบลโพหนอง และตำบล หินปัก จำนวน 391 คน โดยสุ่มแบบกำหนดโควตาอย่างเป็นสัดส่วนตามจำนวนประชากรในแต่ละตำบลเพื่อตอบแบบสอบถามการมี ส่วนร่วม และ 5) นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ในเขตอำเภอ บ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำนวน 400 คน โดยการสุ่มแบบบังเอิญ โดยตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้านี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท คือ 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่มีลักษณะเป็นแบบกึ่ง ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน 2) แบบสอบถาม 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนใน การจัดการ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ไทยพวนอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

5. ผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยขอเสนอ ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

อำเภอบ้านหมี่จังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดที่มีชาวไทยพวนอพยพมาอาศัยอยู่ใน 12 ตำบล ได้แก่ ตำบลเชียงงา ตำบลโพหนอง ตำบลสนามแจง ตำบลบ้านกล้วย ตำบลบ้านทราย ตำบลหินปัก ตำบลบางกะพี้ ตำบลหนองทรายขาว ตำบลหนองเต่า ตำบลสายห้วยแก้ว ตำบลหินใหญ่ และตำบลดอนตึง ชาวไทยพวนมีนิสัยรัก ความสงบ ใจคอเยือกเย็น มีความโอบอ้อมอารี ยึดมั่นในศาสนา รักอิสระ ชยันประคบอบ อาชีพ คือ การทำนา งานหัตถกรรมและทอผ้ารู้จักกันแพร่หลายในปัจจุบันคือ ผ้ามัดหมี่ลพบุรี อาหารของชาวไทยพวน คือ ปลาแร่ ปลาสาม ปลาสามปัก เมื่อมีงานบุญมักนิยมทำขนมจีนและ ข้าวหลามส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และเคร่งครัดในศาสนา เคารพ ผู้อาวุโส รักครอบครัว รักสงบ สามีชาวไทยพวนมักให้เกียรติภรรยาคนพวนเป็นคนมีวัฒนธรรมและยึดมั่นในประเพณีของตน

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อการจัดการองค์ความรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ในเกือบทุกตำบลที่เป็นพื้นที่ศึกษา มีการจัดตั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องกับ ศิลปวัฒนธรรมไทยพวน เช่น สภาวัฒนธรรมตำบลบ้านกล้วยสภาวัฒนธรรมตำบลบ้านทราย ศูนย์

บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน พิพิธภัณฑ์ไทยพวนบ้านทราย ศูนย์วัฒนธรรมตำบลโนนทอง และศูนย์เรียนรู้ตำบล หินปัก เป็นต้น แต่ละองค์กร จะมีวิธีการดำเนินงานคล้ายคลึงกัน คือ จะเชิญผู้นำชุมชน และชาวบ้าน เข้าร่วมประชุม และจัดการเลือกตั้ง คณะกรรมการ มีการแบ่งงานออกเป็นฝ่ายๆ มีการวางแผนและสนับสนุนงบประมาณดำเนินงาน เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรม ไทยพวนในหน่วยงานระดับจังหวัด และระดับอำเภอเป็นประจำทุกปีผู้ที่ มีบทบาทในการริเริ่ม และชักชวนให้ชุมชนเข้าร่วมโครงการ เชิง วัฒนธรรมไทยพวน ที่สำคัญได้แก่ ประธานสภาวัฒนธรรม ตำบล บ้านทราย ประธานชมรมไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ นายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลมีบทบาทในการเสนอของบประมาณจากภาครัฐ และ กลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล ที่เป็น ประโยชน์ที่สำคัญ ได้แก่ 1) คณะกรรมการของแต่ละองค์กร เช่น คณะกรรมการสภาวัฒนธรรม ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด 2) เจ้าหน้าที่จากองค์การภายนอก เช่น ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น และ 3) กลุ่มคนในชุมชน เช่น ประชาชนชาวบ้านกลุ่มผู้สืบทอด พิธีกรรมต่างๆ ผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน ทายาทไทยพวน เป็นต้น

2. การสนทนากลุ่ม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับ วิถีชีวิตทั่วไปของชาวไทยพวนรวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อม จากผู้นำชุมชน ทายาทกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน และ ชาวบ้านที่มีความรู้เฉพาะด้าน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย และโอกาส อุปสรรคของการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม สรุปผลของการสนทนากลุ่มได้ ดังนี้

2.1 จุดเด่น ได้แก่ 1) มีการจัดประเพณีที่สำคัญของชาวไทยพวนอย่างต่อเนื่อง เช่น งานเสอกระจาก 2) มีโบราณสถานที่สำคัญและเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ วัดบ้านกล้วย (วัดกัถลีพนาราม) วัดพุน้อย 3) มีผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นชื่อ ได้แก่ ผ้ามัดหมี่ ผ้าไหมทอดด้วย กระจกตุ๊ก 4) มีภูมิปัญญาชาวบ้านคือ การผลิตหมอน และผ้าห่ม ด้วยมือ การทำหัตถกรรมไม้จิว การประกอบพิธีสู่ขวัญ และการรักษาโดยหมอสมุนไพร เป็นต้น 5) มีประชาชนชาวบ้านที่พร้อมสืบทอดศิลปดนตรีและการละเล่นที่โดดเด่น เช่น ลำพวน ฟ้อนพวน เขียวขวาง กีฬาวิ่งกะลา การฟ้อนอ้อย 6) มีประชาชนชาวบ้านที่มีความรู้ในเรื่องประเพณี และวิถีชีวิตไทยพวน เช่น ผู้เชี่ยวชาญภาษาพวน ผู้เชี่ยวชาญ ด้านพิธีสู่ขวัญและ 7) ชาวบ้านมีความสามัคคีให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆเป็นอย่างดี

2.2 จุดด้อย ได้แก่ 1) พื้นที่อำเภอบ้านหมี่เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมโดยธรรมชาติของพื้นที่ค่อนข้างแห้งแล้งไม่สวยงาม และ ไม่ดึงดูดใจ 2) โบราณสถานที่เก่าแก่ไม่มีประวัติความเป็นมาหรือตำนานที่ชัดเจน 3) ถนนเข้าหมู่บ้านคับแคบและไม่เป็นระเบียบ 4) ป้ายประชาสัมพันธ์สถานที่ต่าง ๆ มีขนาดเล็กและไม่ชัดเจน 5) การประชาสัมพันธ์ในการจัดงานประเพณีต่างๆ ไม่ดีเท่าที่ควร 6) หมู่บ้านไม่มีความพร้อม ที่จะบริการนักท่องเที่ยวในบางด้าน เช่น ไม่มี ลาน ไม่มีมัคคุเทศก์ และไม่มีที่พักในชุมชน 7) ชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ หนุ่มสาวไปทำงานต่างจังหวัดและกลับมาเยี่ยมบ้านในเทศกาลต่างๆ น้อยลง 8) ไม่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปแบบ และ 9) งบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมของชาวไทยพวนไม่เพียงพอ

2.3 โอกาสที่ส่งผลต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ ทั้งระดับตำบล และระดับอำเภอ เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วน

ตำบลในด้านงบประมาณเพื่อจัดงานประเพณีที่สำคัญของชาวไทยพวน และการที่รัฐบาลส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดการท่องเที่ยวภายในประเทศทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

2.4 อุปสรรค ได้แก่ 1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล ยังไม่ครอบคลุมถึงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างแท้จริง ทำให้มีงบประมาณการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมของไทยพวนน้อย 2) พื้นที่ และสภาพดินฟ้าอากาศ ในฤดูฝนจะมีน้ำท่วมขัง บางปีมีน้ำท่วมสูง ทำให้ข้าวของเครื่องใช้ที่ใช่แสดงวิถีชีวิตชาวไทยพวนเพื่อการเผยแพร่และ รัชกาลิพัฒนาธรรมได้รับความเสียหาย เอกสารสำคัญต่างๆ สูญ หายไปมาก และ 3) ภาวะเศรษฐกิจไม่ดี ค่าครองชีพสูง ทำให้ ประชาชนมุ่งทำมาหากินความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรม ไทยพวนลดน้อยลง

3. การใช้แบบสอบถาม เพื่อสำรวจความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษามีดังนี้

3.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของชาวบ้านในพื้นที่ที่ศึกษา พบว่า ชาวบ้านจำนวน 391 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.80) อายุ ในช่วง 45 - 54 ปี (ร้อยละ 25.83) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 63.94) การศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 30.95) อาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 28.39) และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท (ร้อยละ 63.17)

3.2 ข้อมูลความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษา พบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมในภาพรวมของทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$, S.D.= .628) และเมื่อ พิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ต้องการ การมีส่วนร่วมด้านการจัดการท่องเที่ยว ($\bar{X}=3.99$, S.D.= .701) การจัดองค์กร ($\bar{X}=3.93$, S.D.= .699) ด้านภาวะการนำ ($\bar{X}=3.88$, S.D.= .673) ด้านการควบคุม ($\bar{X}=3.82$, S.D.= .727) และด้านการวางแผน ($\bar{X}=3.81$, S.D.= .657) ดังตาราง 1

ตาราง 1 ความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ความต้องการมีส่วนร่วม	ระดับความต้องการมีส่วนร่วม		แปล ความ
	$\bar{X}$	S . D .	
1. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน	3.81	.657	มาก
2. การมีส่วนร่วมด้านการจัดองค์กร	3.93	.699	มาก
3. การมีส่วนร่วมด้านภาวะการนำ	3.88	.673	มาก
4. การมีส่วนร่วมด้านการควบคุม	3.82	.727	มาก
5. การมีส่วนร่วมด้านการจัดการท่องเที่ยว	3.99	.701	มาก
ภาพรวม	3.89	.628	มาก

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่า งานประเพณีที่นักท่องเที่ยวเคยมาเที่ยวมากที่สุด คือ งานกำฟ้า บุญข้าวจี บุญข้าวหลาม (ร้อยละ 75.00) รองลงมา คืองาน เสือกระจาด (ร้อยละ 58.00) สิ่งจูงใจที่ทำให้ตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวมากที่สุด คือ จากการ แนะนำของญาติ / เพื่อน (ร้อยละ 82.30) รองลงมา คือ จาก สื่อ / สิ่งพิมพ์ / แผ่นพับ (ร้อยละ 42.30) ช่วงเวลาที่ใช้ในการเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุด คือ วันที่มีกิจกรรมทางวัฒนธรรม (ร้อยละ 60.30) รองลงมา คือ วันหยุดตามเทศกาล (ร้อยละ 52.80)จำนวนครั้งที่เคยมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ส่วนใหญ่มากกว่า 3 ครั้ง (ร้อยละ 44.75) ใช้เวลาในการท่องเที่ยวไม่เกิน 3 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่รวมเวลาเดินทาง (ร้อยละ 46.80) รองลงมาใช้เวลาในการท่องเที่ยว 3-6 ชั่วโมง (ร้อยละ 35.80) บุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวด้วยส่วนใหญ่ คือ กลุ่มคนเฉพาะครอบครัว / เพื่อนสนิท (ร้อยละ 56.00) รองลงมา คือ กลุ่มคนทั่วไปขนาดคนไม่เกิน 10 คน (ร้อยละ 36.30) สำหรับสิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจมากที่สุด คือ การแสดงวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน (ร้อยละ 25.30) รองลงมา คือ สถานที่ท่องเที่ยวที่ได้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยพวน (ร้อยละ 23.00) สรุปได้ดังตาราง 2

ตาราง 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลนักท่องเที่ยว	มากที่สุด (ร้อยละ)	รองลงมา (ร้อยละ)
1. งานประเพณีที่นักท่องเที่ยวเคยมาเที่ยวมากที่สุด - งานกำฟ้า บุญข้าวจี บุญข้าวหลาม - งานเสือกระจาด	75.00	58.00
2. สิ่งจูงใจที่ทำให้ตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวมากที่สุด - การ แนะนำของญาติ / เพื่อน - จากสื่อ / สิ่งพิมพ์ / แผ่นพับ	82.30	42.30
3. ช่วงเวลาที่ใช้ในการเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุด - วันที่มีกิจกรรมทางวัฒนธรรม - ท่องเที่ยว 3-6 ชั่วโมง	60.30	35.80

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลนักท่องเที่ยว	มากที่สุด (ร้อยละ)	รองลงมา (ร้อยละ)
4. บุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวด้วยส่วนใหญ่ คือ - กลุ่มคนเฉพาะครอบครัว / เพื่อนสนิท - กลุ่มคนทั่วไปขนาดคนไม่เกิน 10 คน	56.00	36.30
5. สิ่งที่น่าท่องเที่ยวประทับใจมากที่สุด - การแสดงวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน - สถานที่ท่องเที่ยวที่ได้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยพวน	25.30	23.00

1.3 ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พบว่า ด้านที่นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับมาก คือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X}$ = 3.74, S.D. = .66) ที่เหลืออีก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ($\bar{X}$ = 3.49, S.D. = .57) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}$ = 3.38, S.D. = .54) และด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}$ = 3.34, S.D. = .66) มีความคิดเห็นในระดับ ปานกลาง และเมื่อพิจารณาภาพรวมแล้วความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.49, S.D. = .45) ดังตาราง 3

ตาราง 3 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

การจัดการวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น		แปลความ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ	3.49	.57	ปานกลาง
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.38	.54	ปานกลาง
3. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.34	.66	ปานกลาง
4. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	3.74	.66	มาก
ภาพรวม	3.49	.45	ปานกลาง

2. จัดเวทีชุมชนเพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร หน่วยงาน ผู้นำชุมชนทายาทกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน ชาวบ้านที่มีความรู้ เฉพาะด้านและนักวิชาการที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี และผลกระทบของการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรีที่มีต่อชุมชน สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

2.1 แนวทางการจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

2.1.1 จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานร่วมกันระหว่าง หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดลพบุรี สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอบ้านหมี่ และองค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆของอำเภอบ้านหมี่โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรีขึ้น เพื่อทำหน้าที่วางแผน และดำเนินการพัฒนาชุมชนบ้านหมี่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน ในระยะแรกอาจส่งเสริมให้เป็นศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตประเพณีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนที่ยั่งยืนก่อน

2.1.2 จัดทำงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลควรเสนอขอของงบประมาณจากภาครัฐมาสนับสนุนโครงการที่เกี่ยวกับประเพณีชาวไทยพวนให้เพียงพอและส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเหล่านี้อย่างต่อเนื่องกันตลอดทั้งปี

2.1.3 ซ่อมแซมถนนและป้ายบอกทางเข้าชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการขยายและ / หรือปรับปรุงถนนบางเส้นทาง รวมทั้งการจัดทำป้ายบอกทางให้มีขนาดใหญ่ และชัดเจน

2.1.4 กำหนดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่หลากหลาย

และเป็นระบบ ควรส่งเสริมให้แต่ละตำบลมีกิจกรรมที่เป็นความถนัด และเหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนของตน แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทยพวนอย่างเด่นชัด

2.1.5 ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้า ร้านอาหาร ห้องน้ำ และร้านจำหน่าย

ผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือของที่ระลึกโดยร่วมวางแผนและขอความร่วมมือจากชาวบ้านในชุมชน

2.1.6 กำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบซึ่งอาจกำหนดไว้ใน 2 รูปแบบ คือ 1) เส้นทางท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่ค้างคืน และ 2) เส้นทางท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่ค้างคืนซึ่งให้สอดคล้องกับกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ของชุมชน

2.1.7 ปรับปรุงช่องทางการประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมฯ ควรเสนอแนวทางการประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อต่างๆ ต่อหน่วยงานภาครัฐเพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนต่อนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมายต่อไป

2.1.8 การพัฒนาศักยภาพการบริการแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว ควรวางแผนเพื่อเพิ่มศักยภาพการให้บริการนักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เช่น 1) การต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว 2) การเป็นมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว 3) ด้านการให้บริการความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว และ 4) ด้านการให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

2.2 ผลกระทบของการพัฒนา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรีที่มีต่อชุมชน

2.2.1 ผลกระทบเชิงบวก ได้แก่ เกิดรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ของชุมชน และจากการบริการนักท่องเที่ยว เช่น การจำหน่ายอาหาร การจำหน่ายของที่ระลึก บริการปั่นจักรยาน เป็นต้น มีการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สาธารณูปโภคต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังมีการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาวไทยพวน

2.2.2 ผลกระทบเชิงลบ ได้แก่ การส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน เช่น การเพิ่มขึ้นของขยะมูลฝอย เกิดมลพิษทางอากาศ เป็นต้น อาจเกิดอาชญากรรมกับกลุ่มนักท่องเที่ยว และเกิดความขัดแย้งทางความคิดของคนในชุมชน เกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

6. สรุปผลการวิจัย

บ้านหมี่เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดลพบุรีที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนอาศัยอยู่ในหลายตำบล แต่ที่มีชาวพวนอาศัยอยู่มาก ได้แก่ ตำบลบ้านกล้วย ตำบลบ้านทราย ตำบลเชียงงา ตำบลโพธิ์ทอง และตำบลหินปัก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่คณะวิจัยใช้ในการศึกษา จากการศึกษาสภาพทางภูมิศาสตร์ของอำเภอบ้านหมี่ พบว่า อยู่ห่างจากจังหวัดลพบุรี 29 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร 160 กิโลเมตร อำเภอบ้านหมี่มีพื้นที่ประมาณ 607 ตารางกิโลเมตร สามในสี่ของพื้นที่ทั้งหมดเป็นเขตที่ราบน้ำท่วม ถึงที่เหลือเป็นเขตที่ราบลูกคลื่น จากการสังเกตพื้นที่ที่ศึกษา พบว่า เป็นพื้นที่ ค่อนข้างแห้งแล้งขาดแรงดึงดูดใจจากธรรมชาติที่สวยงาม สถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นวัดวาอาราม

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนในอำเภอบ้านหมี่ยังคงมีการ สืบสานศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญของไทยพวนพบว่าในเกือบทุกตำบลที่เป็นพื้นที่ศึกษามีการจัดตั้งองค์กรที่เกี่ยวกับ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

ไทยพวนในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ สภาวัฒนธรรมตำบล ชมรมไทยพวน ศูนย์วัฒนธรรมไทยพวนบ้านหมี่ พิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์ไทยพวนเป็นต้น หน่วยงานของรัฐ จะทำการวางแผนดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยพวน โดยองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ โดยจะมอบนโยบายมายังองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน เป็นประจำทุกปีแต่ไม่เพียงพอ ซึ่งคณะกรรมการของแต่ละองค์กรต้องจัดหางบประมาณเพิ่มเติมโดยขอความร่วมมือจากชาวบ้าน

เมื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการพัฒนาอำเภอบ้านหมี่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนมีจุดเด่นหลายประการ ได้แก่ ยังคงมีการสืบสานประเพณีที่สำคัญบางอย่างของชาวไทยพวนอย่างต่อเนื่อง มีปราชญ์ชาวบ้านที่มีภูมิปัญญาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นเมืองของชาวไทยพวน มีโบราณสถานที่สำคัญและ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวในบางพื้นที่ มีผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นชื่อของชาวไทยพวน ได้แก่ ผ้ามัดหมี่ และชาวบ้านให้ความร่วมมือในระดับมาก เป็นต้น อย่างไรก็ตามก็มีจุดด้อยหลายประการเช่นกัน ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอบ้านหมี่เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำท่วม โดยธรรมชาติของพื้นที่ค่อนข้างแห้งแล้ง ไม่สวยงามและไม่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ถนนเข้าหมู่บ้านคับแคบและไม่เป็นระเบียบ หมู่บ้านไม่มีความพร้อมที่จะบริการนักท่องเที่ยวในบางด้าน เช่น ไม่มีลาน และไม่มี มัคคุเทศก์ในชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคในเรื่องงบประมาณจากรัฐไม่เพียงพอและภาวะเศรษฐกิจไม่ดี ค่าครองชีพสูง ทำให้ความสนใจของประชาชนในเรื่องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยพวนลดน้อยลง

จากการศึกษาของคณะผู้วิจัย พบว่า แนวทางการจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ควรเป็นดังนี้ 1) จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับตำบลและระดับอำเภอ 2) จัดหางบประมาณให้เพียงพอและส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเหล่านี้อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี 3) ซ่อมแซมถนนบางเส้นทาง รวมทั้งทำป้ายบอกทางให้มีขนาดใหญ่ และชัดเจน 4) กำหนดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทยพวนอย่างเด่นชัด ให้แต่ละชุมชนตาม ความถนัด 5) ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร ห้องน้ำ เป็นต้น 6) กำหนดเส้นทางการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมที่ชัดเจนและเป็นระบบ 7) ปรับปรุงช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน สุนักท่องเที่ยวที่เป็นเป้าหมาย และ 8) ทำการพัฒนาศักยภาพการบริการแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว ในด้านต่างๆ เช่น การต้อนรับนักท่องเที่ยว การเป็นมัคคุเทศก์หรือผู้นำชม เป็นต้น

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านการจัดการ

1.1.1 ด้านการวางแผน ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดลพบุรี สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี สำนักงานอำเภอบ้านหมี่ รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านหมี่ ร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

เชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอ บ้านหมี่ อาจดำเนินการในเรื่องการกำหนดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว การกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยว และการจัดหางบประมาณ

1.1.2 ด้านการจัดองค์การ รัฐควรส่งเสริมให้องค์กรระดับตำบลที่มีบทบาทในการส่งเสริมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทยพวน เช่น สภาวัฒนธรรมอำเภอบ้านหมี่ สภาวัฒนธรรมตำบลต่างๆ ให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาร่วมดำเนินงานอย่างจริงจัง

1.1.3 ด้านภาวะการนำ เนื่องจากผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จะเป็นผู้มีบทบาทในการชักชวนชาวบ้านให้ประกอบกิจกรรมต่างๆ หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญต่อกลุ่มคนเหล่านี้ อาจมีโครงการสัมมนาเพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาชุมชนไทยพวนให้เป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน

1.1.4 ด้านการควบคุม ผู้นำหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรระดับตำบลต่างๆ ควรให้ความสำคัญกับการติดตามผล และการประเมินผลงานโครงการต่างๆ หรือการจัดกิจกรรมไทยพวนในแต่ละครั้งมากขึ้น เพื่อจะได้นำเอาผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาคือต่อไป

1.2 ด้านสิ่งดึงดูดใจ

1.2.1 ควรจัดให้มีสถานที่ที่เด่นชัดและเป็นเอกลักษณ์โดยตรง เช่น ศูนย์วัฒนธรรมไทยพวนบ้านหมี่ โดยมีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาดูแล และมีงบประมาณสนับสนุน

1.2.2 ควรมีการจัดกิจกรรมที่แสดงให้เห็นประเพณีและวัฒนธรรมไทยพวนตามเทศกาลอย่างสม่ำเสมอ และเสนอให้จัดทำถนนคนพวนตลอดเส้นทางเข้าวัดบ้านทราย โดยจัดให้มีการขายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน ของที่ระลึก และอื่นๆ ตลอดสองข้างทาง ซึ่งถนนคนพวนอาจจัดสัปดาห์ละครั้ง

1.2.3 จัดทำพิพิธภัณฑ์จำลองประเพณีและวัฒนธรรมไทยพวน และจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวิถีชีวิตไทยพวน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมได้ทั้งในเทศกาลและนอกเทศกาล

1.2.4 ควรมีการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถานที่เก่าแก่และมีความสำคัญสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน เช่น วัดเชียงงา ที่มีอายุมากกว่า 100 ปี โบสถ์หลังเก่าของวัดบ้านทราย ที่สร้างมาเมื่อประมาณ 200 กว่าปีมาแล้ว ทั้งนี้หน่วยงานของรัฐควรเป็นผู้ริเริ่มและสนับสนุนงบประมาณ

1.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

1.3.1 ควรจัดให้มีร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองของที่ระลึก อย่างเพียงพอ และตั้งอยู่ในที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้สะดวก

1.3.2 ควรจัดห้องน้ำสาธารณะสำหรับบริการนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ และมีพนักงานดูแลความสะอาดอยู่เสมอ

1.3.3 ควรจัดให้มีร้านโฮมสเตย์ (OTOP) ประจำตำบลในแต่ละตำบล หรือถ้าเป็นไปได้อาจจัดให้มีในระดับอำเภอ เพื่อเป็นศูนย์กลางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถหาซื้อได้โดยสะดวก

1.4 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

1.4.1 ควรจัดทำป้ายบอกทางสำหรับสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่สำคัญของชาวไทยพวน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่ไปเยี่ยมชม หรือซื้อสินค้าของชุมชน

1.4.2 ควรมีศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวประจำอำเภอ โดยหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อเป็นศูนย์กลางการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว และอำนวยความสะดวกอื่นๆ

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.5.1 ควรมีการจัดการอบรม สัมมนา เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทยพวน และปลูกจิตสำนึกให้รักในชาติพันธุ์ของตนให้นักเรียน และชาวบ้าน โดยกลุ่มนักเรียนให้สถานศึกษาในเขตอำเภอบ้านหมี่รับผิดชอบ ส่วนชาวบ้านอาจให้คณะกรรมการองค์กรระดับตำบล เช่น สภาวัฒนธรรมระดับตำบล รับผิดชอบร่วมกับวัดในชุมชน

1.5.2 ควรรณรงค์ให้มีการอนุรักษ์การแต่งกายแบบไทยพวน และการใช้ภาษาพวนให้นักเรียนและชาวบ้าน อาจประสานงาน ขอความร่วมมือกับทางโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ จัดอบรมยุวมัคคุเทศก์น้อย และการอนุรักษ์ภาษาพวน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้สนใจสามารถศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

2.2 ผู้สนใจสามารถศึกษาเกี่ยวกับการจัดการและการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ของอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี เช่น กลุ่มลาวแง้ว กลุ่มลาวโซ่ง เป็นต้น

2.3 ผู้สนใจสามารถศึกษาเกี่ยวกับการจัดการและการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ไทยพวนในเขตจังหวัดอื่นๆ

8 . กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การจัดการและการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีภายใต้ความอนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือ และความร่วมมือจากหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายท่าน คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่ด้วยด้วยเคารพยิ่ง

ขอขอบพระคุณอาจารย์ประภัศร บุญหนุน ประธานสภาวัฒนธรรมไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ และคุณชวลิต สังขมาลัย ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 5 ตำบลเชียงงา ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการประสานงาน การเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณ และคุณประวิทย์ พรหมทะบุตร นายกองค์การบริหารส่วนตำบล บ้านทราย ที่เอื้อเฟื้อสถานที่ในการจัดการสนทนากลุ่ม และการจัดเวทีชุมชน และขอขอบพระคุณผู้บริหารส่วนราชการ เจ้าหน้าที่ และบุคลากร ตลอดจนชาวบ้านในชุมชนที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านข้อมูล และให้ความร่วมมือ และช่วยเหลืออย่างดีตลอดการดำเนินการวิจัย และขอขอบคุณคณบดี นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ท้ายนี้ขอระลึกถึงพระคุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่คณะผู้วิจัย คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยนี้ขอมอบคุณความดีทุกประการให้แก่ทุกท่าน ที่กล่าวนามข้างต้น

9. เอกสารอ้างอิง

- [1] จุฑาทิพย์ เจริญลาภ. (2545). “กระบวนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (หน้า 27-30)
- [2] บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2549). การพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- [3] ประภาพร ศรีสถิตย์ธรรม. (2543). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม: ศึกษาเฉพาะกรณีของชุมชน ในเขตเทศบาลนครจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [4] วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ ,และคนอื่นๆ. (2550). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ศึกษากรณี : ชุมชนท่าคา อำเภอบ้านพนา จังหวัดสมุทรสงคราม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- [5] ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี.(2539). **ลพบุรีศึกษา:** ไทยพวน. ลพบุรี: ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- [6] ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี. (2541). **ไทยพวนลพบุรี.** ลพบุรี: ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- [7] Chuck, W. (2007). **Management** (4th ed.). Canada: Thomson South-Western.
- [8] Robbins, S. P., & Coulter, M. (2005). **Management** (8th ed.). New Jersey: Upper Saddle River.
- [9] Daft, R. L. (2008). **New era of management** (2nd ed.). China: Thomson South-Western.
- [10] Plunkett, W. R., Akner, R. F., & Allen, G. S. (2008). **Management: Meeting and exceeding customer expectations** (9th ed.). Canada: Thomson South-Western.